ДО
ЖУРИТО ЗА ЗАЩИТА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ
НА ПРОФ. ГЕРГАНА МАРИНОВА МАРИНОВА
НАЗНАЧЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА ДИРЕКТОРА НА ИДП НА БАН
№ РД- 09-32 от 2025 г.

РЕЦЕНЗИЯ

от чл.-кор. проф. д.ю.н. Борис Владимиров Велчев
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

за представен дисертационен труд на

Гергана Маринова Маринова

с тема:
„**Принципът на вътрешното убеждение в българския наказателен процес“**
за придобиване на научната степен „доктор на науките"
в професионално направление
3.6. Право

1. Основание за представяне на рецензията и данни за процедурата

Настоящата рецензия се представя в процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на научната степен “доктор на науките” в професионално направление 3.6. „право“ с кандидат Гергана Маринова Маринова, професор в Института за държавата и правото на БАН.

Процедурата е протекла съгласно изискванията на закона. Проведено е обсъждане на дисертационния труд от разширен състав на секцията по

наказателноправни науки. Всички наукометрични показатели са изпълнени. Представената справка доказва това.

Със Заповед на директора на ИДП РД –09-32/ 2025 г., издадена на основание чл. 13 от Закона за развитие на Академичния състав в Република България, съм определен за член на научното жури. С решение на първото заседание на научното жури съм определен за рецензент на предоставения дисертационен труд.

2. Биографични данни за кандидата

Гергана Маринова е завършила право в Софийския университет. През 2005 г. е защитила докторска дисертация на тема „Мярката за неотклонение задържане под стража“.

От 2000 година работи на различни научни длъжности в Института за държавата и правото на БАН, където през 2018 г. е избрана за професор. Била е научен секретар и зам. директор на института. В същия период и до момента преподава наказателно-процесуално право в Академията на МВР.

Специализирала е в редица чуждестранни университети и е участвала в множество научно-изследователски проекти.

3. **Данни за дисертацията и автореферата**

Трудът се състои от 213 страници и включва увод, четири глави, заключение и библиография, съдържаща 49 заглавия на български език и 14 заглавия на чужд език. Бележките под линия са 154.

Избраната структура е дала възможност докторантката да развие широк творчески подход и да аргументира задълбочени правни изводи.

В увода докторантката обосновава интереса си към въпросите на доказването и на принципа на вътрешното убеждение.

Първата глава е посветена на историческия преглед на появата и развитието на принципа за вътрешното убеждение. В нея докторантката обосновава разбирането си, че това е принцип, който установява метод за оценка на доказателствения материал. Проф. Маринова задълбочено изследва всички характеристики на тези оценка и подчертава, че в резултат от нея вътрешното убеждение се обективира в мотивите на процесуалния акт. Особено значение в първата глава имат разсъжденията на докторантката за субектите на принципа на вътрешно убеждение и в частност – за спазването на този принцип още на досъдебното производство.

Втората глава е продължение на разбирането на проф. Маринова, че принципът на вътрешното убеждение е метод за оценка на доказателствения материал. Тя разглежда три компонента на тази оценка.

Първият е оценката за допустимост. Докторантката разглежда основанията за недопускане или изключване на доказателства. Изложени са основателни критики към последващия съдебен контрол. Особена практическа стойност виждам в предложението да не се допуска приемането на самопризнанието, когато то е направено пред доброволен сътрудник. Основателни са и критиките на разпоредбата на чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК по отношение на единствения свидетел-очевидец.

Вторият компонент е оценката за достоверност. Тук специално трябва да се подчертае основателното разбиране на проф. Маринова, че тази страна на принципа на вътрешното убеждение има приложимост основно в досъдебното производство.

Последният компонент на оценката е за достатъчността на съвкупността от доказателства. Тук трябва да се посочи като особено приносно разбирането на докторантката, че ограниченията по отношение на самопризнанието, СРС и ревизионния акт са основателни, макар че съдържащата се в тях информация

може да бъде възприета като достатъчна от съответния орган. Не може да не бъде подкрепен изводът, че присъдата не може да се основава единствено на информация от тайни източници.

Третата глава е посветена на стандарта на доказване. Докторантката го дефинира като степен на убеденост на решаващия орган по отношение на фактите, въз основа на които той взема решението си. Тя разглежда концептуалните основания за съществуването на различни стандарти на доказване – не само през призмата на потенциално засегнатите права, но и през призмата на ефективността на наказателния процес.

В четвъртата глава проф. Маринова разглежда обективирането на вътрешното убеждение в мотивите на присъдата. В рамките на тази глава специално трябва да бъде подчертано становището на докторантката за значението на мотивите – за страните по делото, за съда, за по-горната инстанция и не на последно място – за обществото.

Езикът на дисертационния труд е подчертано четивен, но без никакъв компромис с изискванията на строгия научен стил. Докторантката е успяла да синтезира по изключително убедителен начин проблеми на философията и на правото, в резултат от което се е получило едно забележително научно съчинение – много задълбочено и същевременно разбираемо.

Авторефератът е от 22 страници. Той подробно и достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд. В края на реферата е приложена справка за научните приноси.

Нямам никакво съмнение, че представения дисертационен труд е самостоятелно авторско произведение на проф. Маринова.

4. Научни приноси

Напълно споделям справката за приносите в края на автореферата. Голяма част от тях са отразени и в заключението на дисертационния труд.

Без претенция за изчерпателност, ще си позволя да подчертая и да обърна особено внимание на някои приносни моменти, извън тези, които вече посочих при краткото представяне на съдържанието на труда.

На първо място бих посочил избора на тема. Не е достатъчно да отбележим, че това е първото научно монографично изследване по темата за вътрешното убеждение в наказателния процес. Само по себе си, и това е важно. В случая, допълнителна важност има обстоятелството, че е избрана една от най-трудните за анализ теми в процеса. Самият избор /а и полученият резултат/ е доказателство за напълно оправданото професионално самочувствие на проф. Маринова.

Научният анализ на проблема с вътрешното убеждение е от особена значимост. Изясняването му не само би въвело яснота в общественото разбиране за съдържанието на този принцип, но и би дисциплинирало магистратите, които често злоупотребяват с произволното си позоваване на вътрешното убеждение.

В едно правно съчинение, основните приноси се търсят преди всичко в предложенията *de lege ferenda*. Проф. Маринова предлага редица такива – и за съдебния контрол /последващ и предварителен/ върху разследването, и за стойността на показанията на единствения свидетел-очевидец, и за „тайните“ доказателства, и за тайната на изповеданието. Всички те са отлично аргументирани и адресират реални практически проблеми на наказателното правораздаване.

Разбира се, не само предложенията за промени в законодателство разкриват научни приноси. Трудът съдържа и съществена теоретични приноси.

Подходът на проф. Маринова да анализира принципа на вътрешното убеждение в наказателния процес не през призмата на убеждението, а на оценката и обстоятелството, че тази оценка е „разбита“ на отделни компоненти, е позволил новаторско изясняване на съдържанието на този принцип.

Особена стойност има изясняването на дължимото съдържание на доказателствената съвкупност, за да оправдае съответната оценка – за допустимост, за достоверност и достатъчност.

Уместно направените сравнения в третата глава са позволили на докторантката да разработи практически полезни и научно обосновани модели относно стандартите на доказване.

Бих могъл да продължа с посочването на научни приноси в труда на проф. Маринова, но и тези са напълно достатъчни, за да оправдаят високата ми оценка за нейния дисертационен труд.

5. **Публикации**

В тази процедура докторантката участва с три групи публикации. Първата от тях включва статии, изцяло или частично свързани с темата на дисертацията. Те са шест на брой /едната под печат/ и са публикувани в авторитетни научни издания. Тук следва да се отнесат следните статии : „Принципът за вземане на решения по вътрешно убеждение в българския наказателен процес“, „Стандарти на доказване в българския наказателен процес“, „За съдебния контрол върху някои способи на доказване“, „Изисквания на Европейския съд за правата на човека относно претърсването

и изземването в наказателното производство“, „За отказа от свидетелстване в наказателното производство“, „За мотивите на присъдите“.

Втората група статии са посветени на широк кръг проблеми на наказателния процес, които нямат връзка с темата на дисертационния труд. Тук могат да бъдат посочени : „Особености на специалните разузнавателни средства като способ на доказване в българския наказателен процес“, „Решението на Съда на ЕС по дело С-282/20 и разпоредителното заседание по българския НПК“, „Предизвикателства пред наказателнопроцесуалното законодателство при въвеждане на изискванията на директивите на Европейския парламент и на Съвета на ЕС“ „Общи минимални стандарти в ЕС относно процесуалните права на заподозрените лица и обвиняемите“, „Диференциация на наказателната процедура – традиции и перспективи“, „Наказателната заповед“, „По някои въпроси на съкратеното съдебно следствие“

В третата група докторантката представя три студии: „По някои въпроси на привличането на обвиняем в българския наказателен процес“, “Изключения от основните принципи на българския наказателен процес“ и“ Отстраняване на очевидни фактически грешки в обвинителния акт“.

Всички посочени публикации съдържат научни приноси и са показателни за обхвата на научните интереси на докторантката. Те свидетелстват за задълбочените й интереси в областта на наказателно-процесуалното право. Всички статии и студии още веднъж показват високия професионализъм на проф. Маринова, който я определя като един от водещите национални изследователи в областта на наказателно-процесуалното право.

5. Критични оценки, забележки и препоръки

Нямам критични бележки, които могат да се отразят на високата ми оценка на труда. Работата напълно отговаря на изискванията за дисертационен труд за придобиване на научна степен доктор на науките. Препоръчвам дисертацията да се издаде като монография – тя ще бъде от особен интерес от страна и на студентите по право и на практикуващите юристи.

6. Заключение

Дисертационният труд е първото по своя характер монографично изследване по темата за вътрешното убеждение в наказателния процес. То е самостоятелен авторски труд в който са формулирани научно-теоретични и научно-приложни приноси. Резултатите, представени в научните публикации посочени по-горе, запълват празноти в българската научна литература. Това в най-висока степен важи за дисертационния труд. Тезите на докторантката са доказани по безспорен и научно убедителен начин. Направени са редица приносни изводи – както за теорията, така и за практиката.

Структурата и правният език на дисертационния труд отговарят на най-високите изисквания за научни съчинения.

В заключение изразявам положително мнение, че представеният дисертационен труд на тема **„Принципът на вътрешното убеждение в българския наказателен процес“** на проф. Гергана Маринова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение и притежава всички необходими качества на завършено дисертационно изследване за присъждане на научната степен “доктор на науките”. Поради това предлагам на научното жури да гласува да присъди тази научна степен на проф. Гергана Маринова Маринова.

дата: .....

……..

чл.-кор. проф. д.ю.н. Борис Велчев